UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

20 päivänä toukokuuta 2010 *

Asiassa C-138/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale ordinario di Palermo (Italia) on esittänyt 23.1.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.4.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Todaro Nunziatina & C. Snc

vastaan

Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit C. Toader, K. Schiemann, P. Kūris (esittelevä tuomari) ja L. Bay Larsen,

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.3.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato F. Arena,

– Todaro Nunziatina & C. Snc, edustajanaan avvocato G. Bentivegna,

– Euroopan komissio, asiamiehenään D. Grespan,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työllisyystuista 15.5.1991 annetusta Sisilian alueen aluelaista nro 27 11.12.1995 tehdyn komission päätöksen SG (95) D/15975 (valtiontuki NN 91/A/95) (jäljempänä vuonna 1995 tehty päätös) ja tukijärjestelmästä, jonka Italia aikoo toteuttaa Sisilian alueen työllisyyden edistämiseksi, 16.10.2002 tehdyn komission päätöksen 2003/195/EY – C 56/99 (ex N 668/97) (EUVL 2003, L 77, s. 57) tulkintaa ja kummankin päätöksen pätevyyttä.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jonka asianosaisina ovat Todaro Nunziatina & C. Snc -niminen yhtiö (jäljempänä Todaro Nunziatina), jonka kotipaikka on Sisiliassa (Italia), ja Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia (jäljempänä amministrazione) ja joka koskee 45 320,64 euron suuruisen summan suorittamista laillisine korkoineen työllisyystuista 15.5.1991 annetun Sisilian alueen aluelain nro 27 (GURS nro 25, 18.5.1991; jäljempänä laki 27/91) 10 §:ssä säädettyinä tukina.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

[EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 1 artiklan c alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

c) ’uudella tuella’ kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset.”

4 Euroopan komissio ilmoitti vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä, ettei se vastusta laissa nro 27/91 säädettyjä tukitoimia, koska se katsoi, että viimeksi mainitut olivat yhteensopivia EY:n perustamissopimuksen kanssa. Lisäksi komissio kehotti tuossa päätöksessä kyseistä jäsenvaltiota ilmoittamaan kyseisen lain uudestaan, mikäli näitä tukia rahoitettaisiin uudelleen vuoden 1997 jälkeen.

5 Komissio totesi päätöksen 2003/195 kymmenennessä perustelukappaleessa, että ”[alueen talousarvion yleisiin varoihin varainhoitovuodeksi 1997 osoitettujen määrien käyttämisen sallimisesta 27.5.1997 annetun Sisilian alueen aluelain nro 16 (GURS nro 27, 31.5.1997; jäljempänä laki nro 16/97)] 11 pykälän 1 momentti koskee tukijärjestelmän (NN 91/A/95) uudelleenrahoitusta vuosina 1997 ja 1998; järjestelmästä säädetään [lain nro 27/91] 10 pykälässä, jonka komissio oli hyväksynyt 14 päivänä marraskuuta 1995 ja jonka voimassaolo päättyi vuoden 1996 lopussa.”

6 Päätöksen 2003/195 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Toukokuun 27 päivänä 1997 annetun Sisilian aluetta koskevan aluelain nro 16 11 pykälän 1 momentissa määritelty tukijärjestelmä [jonka Italia aikoo toteuttaa] ei sovellu yhteismarkkinoille.

Kyseistä järjestelmää ei näin ollen voida toteuttaa.”

Kansallinen säännöstö

7 Lain nro 27/91 9–11 §:ssä säädetään erilaisista tukimuodoista työllisyyden edistämiseksi Sisiliassa.

8 Lain nro 27/91 10 §:ssä säädetään erityisesti seuraavaa:

”1. Assessore regionale per il lavoro, la previdenza sociale, la formazione professionale e l’emigrazione (työvoimaa, sosiaaliturvaa, ammatillista koulutusta ja poismuuttoa koskevista asioista vastaava alueellinen ministeri) on, myös 8.11.1988 annetun aluelain nro 35 8 §:ssä tarkoitettujen sopimusten puitteissa, valtuutettu myöntämään käsityöläisyrityksille, matkailu- ja ympäristöalalla toimiville yrityksille sekä ammattirekisteriin kuuluville työnantajille, jotka palkkaavat työntekijöitä koulutus- ja työsopimuksella 30.10.1984 annetun asetuksen (decreto legge) nro 726, sellaisena kuin se on laiksi muunnettuna 19.12.1984 annetulla lailla nro 863, 3 §:n nojalla sekä alueellisen työllisyysviranomaisen (Commissione regionale per l’impiego) ennakolta hyväksymien suunnitelmien perusteella palkkatukea, jonka suuruus on

a) 30 prosenttia alakohtaisten työehtosopimusten mukaisesta palkasta koko siltä ajalta, jonka koulutus- ja työsopimus on voimassa. Tuen määrä korotetaan 50 prosenttiin palkasta, jos työhönotto toteutetaan 8.11.1988 annetun aluelain nro 35 8 §:ssä tarkoitettujen sopimusten mukaisten suunnitelmien täytäntöön panemiseksi, tai saman lain 9 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksissa;

b) Tuen suuruus on 50 prosenttia alakohtaisten työehtosopimusten mukaisesta palkasta ensimmäiseltä vuodelta, 40 prosenttia toiselta vuodelta ja 25 prosenttia kolmannelta vuodelta, kun koulutus- ja työsopimuksilla palkatut työntekijät pidetään yrityksen palveluksessa toistaiseksi. Tuen määrää korotetaan 65 prosenttiin palkasta ensimmäiseltä, 50 prosenttiin toiselta ja 50 prosenttiin kolmannelta vuodelta edellä mainitun aluelain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukia sovelletaan koulutus- ja työsopimuksilla palkattuihin työntekijöihin, kun työhönotto on tapahtunut tämän lain voimaantuloa seuraavan kuukauden ensimmäisen päivän ja 31.12.1996 välisenä aikana edellyttäen, etteivät yritykset ole työhönottoa edeltäneiden 12 kuukauden aikana vähentäneet henkilöstöä. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukia sovelletaan myös rajoitetusti b

kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin tapauksissa, joissa edellä mainitun ajanjakson kuluessa on varmistunut koulutus- ja työsopimuksilla ennen kyseistä ajanjaksoa palkattujen työntekijöiden pitäminen yrityksen palveluksessa toistaiseksi.

_ _”

9 Lain nro 16/97 11 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Hyväksytään [lain nro 27/91] 10 §:ssä mainitussa tarkoituksessa varainhoitovuotta 1997 koskevat 82 000 miljoonan liiran lisämenot (määrärahamomentti 33709). Lisäksi 7.3.1997 annetun aluelain nro 6 69 §:ssä säädetty määräaika, joka päättyy 31.12.1999, koskee myös [lain nro 27/91], sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 9 ja 10 §:ssä mainittuja tukitoimia.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Todaro Nunziatina teki amministrazionelle lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdan nojalla tukihakemuksen kahden työntekijän palkkaamiseksi koulutus- ja työsopimuksilla; nämä sopimukset muunnettiin myöhemmin toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi. Se esitti tätä tarkoitusta varten kuusi tukihakemusta, jotka koskivat ajanjaksoa 1.6.1996–30.9.1999.

11 Koska amministrazione ei maksanut haettuja tukia, Todaro Nunziatina nosti sitä vastaan kanteen Tribunale ordinario di Palermossa, jossa se vaati 45 320,64 euron suuruisen summan suorittamista laillisine korkoineen. Amministrazione vastustaa tätä vaatimusta ja toteaa pääasiallisesti, että sillä ei ole oikeutta myöntää näitä tukia päätöksen 2003/195 vuoksi.

12 Tässä tilanteessa Tribunale ordinario di Palermo päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kun otetaan huomioon, että Sisilian alueen [lain nro 27/91] 10 §:llä käyttöön ottamalla tukijärjestelmällä (asianumero NN 91/A/95) vahvistettiin tukimekanismi vähintään kahdeksi ja enintään viideksi vuodeksi (kaksi vuotta koulutus- ja työsopimuksella toteutettujen työhönottojen kohdalla ja vielä enintään kolme vuotta tapauksissa, joissa koulutus- ja työsopimus on muutettu toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi), onko [komission] tarkoituksena ollut [vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä], jolla on hyväksytty tukijärjestelmän soveltaminen

– sallia etujen tällainen kokonaisvaltainen ajallinen ja taloudellinen mukauttaminen (kaksi + kolme vuotta) vai päinvastoin

– hyväksyä yksinomaan ja vaihtoehtoisesti tukien myöntäminen koulutus- ja työsopimuksilla toteutettuihin työhönottoihin (kun työsopimusten kesto on kaksi vuotta) tai aiemmin koulutus- ja työsopimuksilla palkattujen työntekijöiden sopimusten muuttamiseen toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi (kolmeksi vuodeksi sopimuksen muuttamisesta lukien)?

2) Onko se varainhoitovuoteen 1997 liittyvä, valtiontuen soveltamista koskeva määräaika, jonka komissio on asettanut [vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä], jolla se hyväksyi [lain nro 27/91] 10 §:llä käyttöön otetun tukijärjestelmän, katsottava

– määräajaksi niitä tukia koskevalle alkuperäiselle menoarviolle, jotka oli tarkoitus maksaa seuraavina vuosina (riippuen edellä mainituista tukien luonnetta koskevista erilaisista tulkinnoista) vai

– sellaiseksi lopulliseksi määräajaksi, jonka kuluessa toimivaltaisten alueellisten elinten on tosiasiallisesti maksettava tuki?

3) Onko Sisilian alue voinut (ja onko sen pitänyt) soveltaa konkreettisesti kyseessä olevaa tukijärjestelmää kaikkina tukikelpoisina vuosina (toisin sanoen kaksi + kolme vuotta) tapauksissa, joissa [lain nro 27/91] 10 §:ssä tarkoitettu koulutus- ja työsopimuksella tapahtuva työhönotto on tapahtunut esimerkiksi 1.1.1996, eli siis [vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä] vahvistetussa tuen täytäntöönpanoa koskevassa määräajassa, ja päteekö tämä myös tapauksiin, joissa – kuten edellä mainitussa esimerkissä – hyväksytyn tukijärjestelmän soveltaminen on käsittänyt tuen tosiasiallisen maksamisen 31.12.2001 saakka (toisin sanoen 1996 + viisi vuotta = 2001)?

4) Onko [komissiolla] – – päätöksellä 2003/195 – –, jonka 1 artiklassa todetaan, että ’[lain nro 16/97] 11 pykälän 1 momentissa määritelty tukijärjestelmä [jonka Italia

aikoo toteuttaa], ei sovellu yhteismarkkinoille. Kyseistä järjestelmää ei näin ollen voida toteuttaa',ollut tarkoituksena

– evätä [lain nro 16/97] 11 §:ään sisältyvän 'uuden' tukijärjestelmän hyväksyntä sillä perusteella, että komissio on pitänyt sitä 'itsenäisenä' järjestelmänä, jolla on ollut tarkoitus pidentää [lain nro 27/91] 10 §:llä käyttöön otetun tuen soveltamiskautta 31.12.1996 jälkeiselle ajalle ja sisällyttää siihen myös vuosina 1997 ja 1998 toteutettuja työhönottoja ja/tai sopimusten muuttamista koskevat menot, vai

– onko kyseisen päätöksen tosiasiallisena tarkoituksena kieltää tosiasiallisesti Sisilian aluetta jakamasta taloudellisia resursseja, jotta [lain nro 27/91] 10 §:llä käyttöön otetun valtiontuen tosiasiallinen maksaminen estettäisiin myös ennen 31.12.1996 toteutettujen työhönottojen ja/tai sopimusten muuttamisen osalta?

5) Jos [päätöstä 2003/195] tulkitaan 4 kohdan ensimmäisen vaihtoehdon mukaisesti, onko tämä päätös yhteensoveltuva [EY 87] artiklan sen tulkinnan kanssa, jota komissio käyttää perusteena vastaavanlaisissa tapauksissa, jotka koskevat [työllisyyden edistämiseen tähtäävistä Italian tukitoimenpiteistä] 11.5.1999 tehdyn päätöksen 2000/128/EY [(EYVL 2000, L 42, s. 1)] (– – johon viitataan nimenomaisesti vuonna 2002 tehdyn kielteisen päätöksen perusteluissa) ja [tukijärjestelmästä, jonka Italia aikoo toteuttaa Sisilian alueen työllisyyden edistämiseksi] 13.5.2003 tehdyn päätöksen 2003/739/EY [(EUVL L 267, s. 29)] mukaisia vapautuksia koulutus- ja työsopimuksilla palkattavien työntekijöiden sosiaaliturvamaksuista?

6) Jos [päätöstä 2003/195] tulkitaan 4 kohdan toisen vaihtoehdon mukaisesti, miten on tulkittava tukitoimenpiteiden hyväksymistä koskevaa edellistä päätöstä, kun otetaan huomioon adjektiivin 'myöhempi' merkitys, joka voidaan ymmärtää

kahdella tavalla: ’myöhempi suhteessa komission päätöksessä vahvistettuun talousarvioon’ tai ’myöhempi suhteessa Italian alueen vahvistamaan rahoitukseen vain vuoden 1996 talousarvioon asti’?

7) Mitkä tuet on komission mukaan katsottava viime kädessä laillisiksi ja mitkä laittomiksi?

8) Millä nyt käsiteltävän asian asianosaisella [Todaro Nunziatinalla vai amministrazionella] on todistustaakka siitä, ettei komission vahvistamaa talousarviota ole ylitetty?

9) Otetaanko se, että tuensaajayrityksille mahdollisesti maksetaan laillisiksi katsottujen ja hyväksyttyjen tukien maksamisen myöhästymisestä aiheutuvat lakisääteiset korot, huomioon arvioitaessa, onko [vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä] alun perin hyväksytty talousarvio mahdollisesti ylitetty?

10) Siinä tapauksessa, että nämä korot otetaan huomioon arvioitaessa ylittymistä, mitä korkotasoa tällöin on sovellettava?”

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

Toisen, viidennen ja kahdeksannen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

Viidennen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

– Unionin tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

13 Komissio katsoo, että tämä kysymys koskee päätöksen 2003/195 pätevyyttä. Sen mukaan kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko tämä päätös yhteensopiva EY 87 artiklan sen tulkinnan kanssa, jota komissio on noudattanut päätöksissä 2000/128 ja 2003/739. Komissio toteaa tämän osalta, että viidennellä kysymyksellä ei ole mitään merkitystä pääasian ratkaisun kannalta.

14 Todaro Nunziatina toteaa, että tällä kysymyksellä ei ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta, koska päätökset 2000/128 ja 2003/739 koskevat erilaisia tilanteita kuin mistä on kyse pääasiassa.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

15 Kansallinen tuomioistuin on esittänyt päätöksen 2003/195 pätevyyden arviointia koskevan kysymyksen.

16 Tämän osalta on muistutettava, että unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta ennakkoratkaisukysymyksen, jossa on kyse yhteisön säädöksen, päätöksen tai muun toimen pätevyydestä, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä pätevyyden tutkimisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. mm. asia C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze ym., tuomio 10.1.2006, Kok., s. I-289, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

17 Päätöksessä 2003/195 tutkitaan lain nro 27/91 10 §:ssä säädetyn tukijärjestelmän uudelleenrahoituksesta vuosina 1997 ja 1998 annetun lain nro 16/97 11 artiklan 1 kohdan yhteensopivuutta EY 87 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen kanssa; kyseinen tukijärjestelmä oli hyväksytty vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä.

18 Sitä vastoin päätöksessä 2000/128 tutkitaan Italian tasavallan kansallisella tasolla toteuttamien muiden kuin päätöksessä 2003/195 tarkoitettujen työllisyystukien yhteensopivuutta EY 87 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen kanssa ja siinä todetaan, että kyseiset tuet soveltuvat osittain yhteismarkkinoille.

19 Lisäksi päätöksessä 2003/739 tutkitaan samoin EY 87 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen valossa työllisyystukijärjestelmän uudelleenrahoitusta vuosina 2000–2006 Sisilian alueella; komissio hyväksyi 25.2.1998 kyseisen tukijärjestelmän, joka perustui aluelakiin nro 30/97, jossa säädettiin tuesta täydellisinä vapautuksina maksuista enintään kuudeksi vuodeksi, mikäli luotaisiin työpaikkoja, jotka liittyvät tai eivät liity investointiin.

20 Näin ollen on todettava, että kansallinen tuomioistuin ei ole selostanut millään tavalla, miten edellä mainituissa päätöksissä 2000/128 ja 2003/739 on sen mukaan tulkittu eri tavalla EY 87 artiklaa.

21 Joka tapauksessa komission käytännöllä muita asioita koskevissa päätöksissä, kuten päätöksissä 2000/128 ja 2003/739, ei voi olla vaikutusta päätöksen 2003/195 pätevyyteen, jota voidaan arvioida ainoastaan perustamissopimuksen objektiivisten sääntöjen valossa.

22 Näin ollen viides kysymys on jätettävä tutkimatta.

Toisen ja kahdeksannen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

– Unionin tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

23 Todaro Nunziatina katsoo, että toinen kysymys on jätettävä tutkimatta, koska se edellyttää kansallisen säännöstön tulkintaa, mikä ei kuulu unionin tuomioistuimelle.

24 Komissio ja amministrazione toteavat, että kahdeksas kysymys on jätettävä tutkimatta, koska sitä yhteisön oikeuden seikkaa, jonka tulkintaa kansallinen tuomioistuin pyytää, ei ole mahdollista selkeästi yksilöidä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

25 On muistutettava, että yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (ks. mm. asia C-295/97, Piaggio, tuomio 17.6.1999, Kok., s. I-3735, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-378/08, ERG ym., tuomio 9.3.2010, Kok., s. I-1919, 73 kohta).

26 Ensinnäkin on riittävää todeta, että koska toinen kysymys koskee ”varainhoitovuoteen 1997 liittyvää, valtiotuen soveltamista koskevaa määräaikaa” koskevan käsitteen tulkintaa, se liittyy vuonna 1995 tehtyyn päätökseen ja vaikuttaa suoraan pääasian ratkaisuun, ja toiseksi, että ei voida katsoa, että kahdeksannella kysymyksellä ei olisi mitään yhteyttä vuonna 1995 tehtyyn päätökseen, koska sen seurauksena kansallinen tuomioistuin voi todeta, miten kyseisessä päätöksessä tarkoitettuja tukia varten varattuja talousarvion varoja on käytetty.

27 Näin ollen toiseen ja kahdeksanteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava.

Ensimmäisestä kolmanteen ennakkoratkaisukysymys

28 Kansallinen tuomioistuin pyytää ensimmäisellä kolmella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, unionin tuomioistuinta tulkitsemaan vuonna 1995 tehtyä päätöstä ja määrittämään sen ulottuvuuden.

29 Tässä yhteydessä on todettava, että komissio päätti vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä olla vastustamatta laissa nro 27/91 säädettyä työllisyystukijärjestelmää.

30 Tämän Sisilian alueen perustaman tukijärjestelmän tavoitteena oli edistää koulutusta ja työpaikkojen luomista. Sitä piti soveltaa vuodesta 1991 lähtien, mutta Italian tasavalta ilmoitti sen komissiolle EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti vasta 18.5.1995.

31 Vuonna 1995 tehdyn päätöksen tulkitsemiseksi on sekä tutkittava sen tekstiä, josta on julkaistu ainoastaan tiivistelmä Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 21.12.1995, että tukeuduttava Italian hallituksen tukitoimista 18.5.1995 tekemään ilmoitukseen.

32 Näiden asiakirjojen tutkimisen perusteella käy ilmi, että tällä tavoin ilmoitetut tukitoimet ovat lain nro 27/91 9–11 §:ssä säädettyjä tukitoimia, ja niitä varten on säädetty vuosittain määrärahojen osoittamisesta talousarviossa rahoituksen turvaamiseksi.

33 Kansallisen tuomioistuimen kysymysten valossa vuonna 1995 tehdyn päätöksen ulottuvuuden tutkiminen on rajoitettava lain nro 27/91 10 §:ään.

34 Kyseisessä 10 §:ssä säädetään pääasiallisesti kahdesta työllisyystukitoimesta. Ensimmäinen muodostuu tuesta, jonka määrä on 30 tai 50 prosenttia koulutus- ja työsopimuksilla palkattujen työntekijöiden palkasta sopimusten koko keston ajan edellyttäen, että työhönotto on tapahtunut lain nro 27/91 voimaantuloa seuraavan kuukauden ensimmäisen päivän ja 31.12.1996 välisenä aikana.

35 Toinen muodostuu alenevasta tuesta, jonka määrä vaihtelee 50 prosentista 25 prosenttiin työntekijöiden palkasta, mikäli tällainen sopimus muutetaan toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi sopimuksen ensimmäisten kolmen voimassaolovuoden kuluessa edellyttäen, että kyseinen muuttaminen on tapahtunut lain nro 27/91 voimaantuloa seuraavan kuukauden ensimmäisen päivän ja 31.12.1996 välisenä aikana ja koskee ennen tätä ajanjaksoa palkattuja työntekijöitä.

36 Näin ollen on todettava ensinnäkin, että nämä kaksi tukea eivät voi olla ajallisesti päällekkäisiä saman työntekijän osalta, koska jälkimmäisen tuen saamiseksi määräaikaisen työsopimuksen muuttamisen perusteella edellytetään, että työntekijä on täytynyt palkata ennen lain nro 27/91 voimaantulopäivää.

37 Toiseksi on niin, että myönnettyjä tukia varten osoitettujen määrien maksaminen voidaan, jollei sovellettavista kansallisista talousarvioita koskevista säännöistä muuta johdu, suorittaa 31.12.1996 jälkeen.

38 Sitä vastoin tuen perusteena olevan tapahtuman, eli ensimmäisessä tapauksessa työntekijän palkkaamisen tai jälkimmäisessä tapauksessa sopimuksen muuttamisen toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi, on täytynyt tapahtua ennen 31.12.1996.

39 Kuten lisäksi käy ilmi edellä mainittuun 18.5.1995 päivättyyn, tuen ilmoittamista koskevaan kirjeeseen liitetystä selostuksesta, komission näiden molempien lain nro 27/091 10 §:ssä säädettyjen toimenpiteiden osalta hyväksymät budjettimäärärahat 159 miljardia liiraa eli noin 79,5 miljoonaa euroa vuosiksi 1991–1996.

40 Tästä on todettava, että vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä ainoastaan vahvistetaan budjettimäärärahojen enimmäismäärä mutta siinä ei täsmennetä eikä anneta näiden tukien maksamista koskevia sääntöjä, joita säännellään kansallisin säännöksin.

41 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäiseen kolmeen kysymykseen on vastattava, että vuonna 1995 tehtyä päätöstä on tulkittava siten, että siinä on todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi tukijärjestelmä, joka muodostuu lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa säädetyistä kahdesta toimenpiteestä, jotka eivät saa olla päällekkäisiä ja joiden perusteena olevan tapahtuman eli työntekijän työhönoton tai koulutus- ja työehtosopimuksen muuttamisen toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi on täytynyt tapahtua ennen 31.12.1996, mutta että näissä säännöksissä säädettyjen tukien maksaminen voi jatkua tämän päivämäärän jälkeen, jollei tämä ole soveltuvien kansallisten talousarviota ja varojenhoitoa koskevien sääntöjen vastaista ja jos se tapahtuu komission hyväksymien budjettimäärärahojen mukaisesti.

Neljäs, kuudes ja seitsemäs ennakkoratkaisukysymys

42 Neljännellä, kuudennella ja seitsemännellä kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyytää tuomioistuinta pääasiallisesti tulkitsemaan päätöksen 2003/195 1 artiklaa sen selvittämiseksi, onko tuki, josta tässä päätöksessä lausutaan, uusi tuki.

43 Komissio totesi päätöksen 2003/195 1 artiklassa, että lain nro 16/97 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu tukijärjestelmä ei sovellu yhteismarkkinoille.

44 Viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään tämän päätöksen kymmenennen perustelukappaleen valossa lain nro 27/91 10 §:ssä säädetyn tukijärjestelmän uudelleenrahoituksesta vuosina 1997 ja 1998 82 miljardin liiran eli noin 42,3 miljoonan euron suuruisella lisämäärällä.

45 Tässä on todettava, että asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan c alakohdan mukaisella uudella tuella tarkoitetaan ”kaikkea tukea, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset”.

46 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan uusina tukina on pidettävä perustamissopimuksen voimaantulon jälkeen toteutettuja toimenpiteitä, joilla aiotaan myöntää tai muuttaa tukia, ja on täsmennetty, että muutokset voivat koskea joko voimassa olevia tukia tai alkuperäisiä suunnitelmia, joista on ilmoitettu komissiolle (yhdistetyt asiat C-346/03 ja C-529/03, Atzeni ym., tuomio 23.2.2006, Kok., s. I-1875, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 Tästä seuraa, että kun lain nro 16/97 11 §:n 1 momentissa säädetään sekä lain nro 27/91 10 §:ssä tarkoitetulle tukijärjestelmälle varatun talousarvion lisäämisestä, käsiteltävässä asiassa yli 50 prosentilla, että sen ajanjakson, jona tämän järjestelmän myöntämisedellytyksiä sovellettiin, pidentämisestä kahdella vuodella, sillä perustettiin uusi tuki, joka eroaa vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä tarkoitetusta tuesta. Komissio totesi päätöksessä 2003/195 vain tästä uudesta tuesta, ettei se soveltunut yhteismarkkinoille.

48 Näin ollen 1.1.1997 lukien tapahtuneeseen koulutus- ja työsopimuksilla palkattujen työntekijöiden työhönottoon tai koulutus- ja työsopimusten muuttamiseen toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi ei voida enää myöntää mitään tukea.

49 Näin ollen neljänteen, kuudenteen ja seitsemänteen kysymykseen on vastattava, että päätöksen 2003/195 1 artiklaa on tulkittava siten, että lain nro 16/97 11 §:n 1 momentissa säädetty tukijärjestelmä on uusi tuki, joka eroaa lain nro 27/91 10 §:ssä säädetystä tukijärjestelmästä. Kyseinen 1 artikla on esteenä tukien myöntämiselle 1.1.1997 lukien tapahtuvaan koulutus- ja työsopimuksilla palkattujen työntekijöiden työhönottoon tai sellaiseen koulutus- ja työsopimusten muuttamiseen toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi.

Kahdeksas ennakkoratkaisukysymys

50 Kansallinen tuomioistuin pyrkii kahdeksannella kysymyksellään pääasiallisesti selvittämään, kummalle osapuolelle kuuluu todistustaakka siitä, että lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa tarkoitetuille tukitoimille, jotka on hyväksytty vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä, vahvistettuja budjettimäärärahoja ei ole jo käytetty loppuun.

51 Ensinnäkin on muistutettava, kuten tämän tuomion 39 ja 40 kohdassa on todettu, että ne budjettimäärärahat, jotka vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä hyväksyttiin, ovat Sisilian alueen lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa tarkoitetulle tukijärjestelmälle osoittamat budjettimäärärahat, sellaisena kuin Italian hallitus on määrittänyt ne komissiolle 18.5.1995 tukitoimista tekemässään ilmoituksessa.

52 Toiseksi on todettava, että vuonna 1995 tehdyn päätöksen vaikutuksena on, että siinä hyväksytään tukijärjestelmä toteamalla, että se soveltuu yhteismarkkinoille, mutta ei velvoiteta kyseistä jäsenvaltiota panemaan sitä täytäntöön.

53 Siten vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä ei ole tarkoitus asettaa, eikä siitä seuraa, Italian tasavallalle velvoitetta myöntää lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa tarkoitettuja tukia, vaan sallia kyseisten tukien täytäntöönpano, jos jäsenvaltio sitä edelleen haluaa (ks. vastaavasti asia C-18/08, Foselev Sud-Ouest, tuomio 20.11.2008, Kok., s. I-8745, 16 kohta).

54 Näin ollen asiaa koskevan yhteisön säännöstön puuttuessa kunkin jäsenvaltion kansallisessa oikeusjärjestyksessä on määritettävä yksityiskohtaiset menettelytavat ja näyttöä koskevat säännöt, joilla voidaan osoittaa, että vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä hyväksytylle tukijärjestelmälle vahvistettuja budjettimäärärahoja ei ole ylitetty.

55 On kuitenkin korostettava, että kansallisten viranomaisten on kyettävä perustelemaan, erityisesti komission sitä pyytäessä, tukijärjestelmään liittyvät maksut, kun – kuten vuonna 1995 tehtyä päätöstä koskevassa tapauksessa – komissio on lausunut sellaisesta järjestelmästä, jonka osalta jäsenvaltio on säätänyt enimmäismäärärahoista, jotka voidaan jakaa yksilöllisesti kyseisen järjestelmän tuensaajille.

56 Näin ollen kahdeksanteen kysymykseen on vastattava, että on kyseisen jäsenvaltion asiana määrittää se asian osapuoli, jolle kuuluu todistustaakka siitä, että lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa tarkoitetuille tukitoimille, jotka on hyväksytty vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä, osoitettuja budjettimäärärahoja ei ole jo käytetty loppuun.

Yhdeksäs ja kymmenes ennakkoratkaisukysymys

57 Yhdeksännellä ja kymmenennellä ennakkoratkaisukysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko niiden laillisten korkojen määrä, jotka Sisilian alue on mahdollisesti velvollinen suorittamaan, mikäli tuet maksetaan myöhässä, sisällytettävä vuonna 1995 tehdyssä päätöksessä hyväksyttyjen budjettimäärärahojen määrään, ja mikäli näin on, mitä korkokantaa on sovellettava.

58 Tältä osin on ensinnäkin muistutettava, että EY 88 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä määrätään jäsenvaltioille kuuluvasta velvollisuudesta ilmoittaa tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta (asia C-199/06, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, tuomio 12.2.2008, Kok., s. I-469, 33 kohta).

59 EY 88 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä määrätään, että jos komissio katsoo, että ilmoitettu suunnitelma ei ole EY 87 artiklassa tarkoitetulla tavalla yhteismarkkinoille soveltuva, se aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä (em. asia CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, tuomion 34 kohta).

60 EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä määrätään, että jäsenvaltio, jonka on tarkoitus myöntää tukea, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin

mainitussa menettelyssä on tehty komission lopullinen päätös (em. asia CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, tuomion 35 kohta).

61 Kyseiseen määräykseen sisältyvän kiellon tarkoituksena on sen takaaminen, etteivät tuen vaikutukset toteudu, ennen kuin komissiolla on ollut kohtuullisesti aikaa tarkastella suunnitelmaa yksityiskohtaisesti ja aloittaa tarvittaessa saman artiklan 2 kohdassa määrätty menettely (asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok., s. I-307, Kok. Ep. X, s. 319, 17 kohta, ns. Boussac Saint Frères -tapaus ja em. asia CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, tuomion 36 kohta).

62 Tästä seuraa, että koska vuonna 1995 tehdyn päätöksen nojalla lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa säädetty tukijärjestelmä todettiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi vasta kyseisen päätöksen tekopäivästä lukien, tukien maksamisen myöhästymisen perusteella voidaan maksettaville tukimäärille laskea korkoa vasta tämän päivämäärän jälkeen.

63 Kuten toiseksi kahdeksanteen kysymykseen annettavasta vastauksesta käy ilmi, oikeus saada korkoa tukien maksamisen myöhästyessä, näihin korkoihin sovellettavat yksityiskohtaiset säännöt ja korkokanta kuuluvat kansallisen oikeuden piiriin.

64 On kuitenkin täsmennettävä, että vuonna 1995 tehty päätös koskee vain laissa nro 27/91, erityisesti sen 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa säädettyjä tukitoimia, Italian hallituksen tukitoimista 18.5.1995 tekemässä ilmoituksessa esitettyjen budjettimäärärahojen rajoissa.

65 Sitä vastoin niiden korkojen määrä, jotka on mahdollisesti suoritettava, mikäli kyseiset tuet maksetaan myöhässä, ei ole kokonaan tai osittain tukea, eikä sitä ole näin ollen sisällytettävä näitä tukitoimia varten varattuihin budjettimäärärahoihin.

66 Edellä esitetystä seuraa, että yhdeksänteen ja kymmenenteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että niiden laillisten korkojen määrää, jotka on mahdollisesti suoritettava, mikäli vuonna 1995 tehdyllä päätöksellä hyväksytyt tuet maksetaan myöhässä, tämän päätöksen antamisen jälkeiseltä ajalta, ei ole sisällytettävä tässä päätöksessä hyväksyttyjen budjettimäärärahojen määrään. Korkokanta ja koron soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt kuuluvat kansallisen oikeuden piiriin.

Oikeudenkäyntikulut

67 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Työllisyystuista 15.5.1991 annetusta Sisilian alueen aluelaista nro 27 11.12.1995 tehtyä komission päätöstä SG (95) D/15975 (valtiontuki NN 91/A/95) on tulkittava siten, että siinä on todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi tukijärjestelmä, joka muodostuu kyseisen lain nro 27/91 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa säädetyistä kahdesta toimenpiteestä, jotka eivät saa olla päällekkäisiä ja joiden perusteena olevan tapahtuman eli työntekijän työhönoton tai koulutus- ja työsopimuksen muuttamisen toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi on täytynyt tapahtua ennen 31.12.1996, mutta että näissä säännöksissä säädettyjen tukien maksaminen voi jatkua tämän päivämäärän jälkeen, jollei tämä ole soveltuvien kansallisten talousarviota ja varojenhoitoa koskevien sääntöjen vastaista ja jos se tapahtuu Euroopan komission hyväksymien budjettimäärärahojen mukaisesti.

2) Tukijärjestelmästä, jonka Italia aikoo toteuttaa Sisilian alueen työllisyyden edistämiseksi, 16.10.2002 tehdyn komission päätöksen 2003/195/EY (valtiontuki C 56/99) 1 artiklaa on tulkittava siten, että alueen talousarvion yleisiin varoihin varainhoitovuodeksi 1997 osoitettujen määrien käyttämisen sallimisesta 27.5.1997 annetun Sisilian alueen aluelain nro 16 11 §:n 1 momentissa säädetty tukijärjestelmä on uusi tuki, joka eroaa työllisyystuista 15.5.1991 annetun Sisilian alueen aluelain nro 27 10 §:ssä säädetystä tukijärjestelmästä. Kyseinen 1 artikla on esteenä tukien myöntämiselle 1.1.1997 lukien tapahtuvaan koulutus- ja työsopimuksilla palkattujen työntekijöiden työhönottoon tai koulutus- ja työsopimusten muuttamiseen toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi.

3) On kyseisen jäsenvaltion asiana määrittää se asian osapuoli, jolle kuuluu todistustaakka siitä, että työllisyystuista 15.5.1991 annetun Sisilian alueen aluelain nro 27 10 §:n 1 momentin a ja b kohdassa tarkoitetuille tukitoimille, jotka on hyväksytty päätöksellä SG (95) D/15975, osoitettuja budjettimäärärahoja ei ole jo käytetty loppuun.

4) Niiden laillisten korkojen määrää, jotka on mahdollisesti suoritettava, mikäli päätöksellä SG (95) D/15975 hyväksytyt tuet maksetaan myöhässä, tämän päätöksen antamisen jälkeiseltä ajalta, ei ole sisällytettävä tässä päätöksessä hyväksyttyjen budjettimäärärahojen määrään. Korkokanta ja koron soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt kuuluvat kansallisen oikeuden piiriin.

Allekirjoitukset